

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ

УДК 378.046-021.68:130.2

Михайло Ілліч Романенко,
*доктор філософських наук, професор,
радник ректора, професор кафедри філософії КЗВО
«Дніпровська академія неперервної освіти»*

ДО ПИТАННЯ ПРО КУЛЬТУРОЛОГІЧНУ ПЕРЕОРІЄНТАЦІЮ ЗМІСТУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Досліджується проблема вичерпування можливостей методологоцентризму, пріоритету проблем методу перед смисложиттєвим усвідомленням суцього, перехід від позалюдської об'єктивності природи до постнекласичної картини світу, основаної на принципі антропності та зв'язку буття, людини та культури. Обґрунтовується, що зміна відносин у системі «освіта-культура», носить ціннісний характер, а культура виступає як модель людського існування.

M. I. Romanenko

ON THE QUESTION OF CULTURAL REORIENTATION OF THE CONTENT OF POSTGRADUATE PEDAGOGICAL EDUCATION

The problem of exhausting the possibilities of methodological centrism, the priority of the problems of the method before the meaning of life, the transition from extrahuman objectivity of nature to the post-classical picture of the world based on the principle of anthropology and the connection of being, man and culture. It is substantiated that the change of relations in the system "education-culture" is of a value nature, and culture acts as a model of human existence.

Загальносистемні зміни у взаємовідносинах людини та її соціального оточення в ХХ – ХХІ століттях, які у найзагальнішому вигляді можна сформулювати як принципово новий спосіб інтеграції людини в соціокультурне середовище, ставлять проблему культурологічного виміру системи освіти. Суть цих загальносистемних змін у тому, що на перший план виходить онтологічний, екзистенціальний аспект взаємовідношень людини та культури, при якому, як зазначено у документах ЮНЕСКО, саме культура є основоположним елементом життя кожної людини та кожного суспільства. Фактично міняються основи взаємовідносин

людей з навколишнім середовищем, як природнім, так і соціальним – ті основи, що визначають характер соціальної діяльності, а тому – і соціального буття. Інструментально-методологічний раціоналізм техногенного суспільства, що привів до тотального відчуження людини від свого оточення і від своєї сутності ("загибель культури") змінюється смисложиттєвою орієнтацією персоноцентризму на синтез природних, культурних та діяльнісних компонентів людського буття. Фундаментом цієї всеосяжної гуманітарної революції, починаючи з останньої чверті ХХ століття, як підкреслює відомий український філософ С. Кримський, є вичерпування можливостей методологоцентризму, пріоритету проблем методу перед смисложиттєвим усвідомленням суцього, перехід від позалюдської об'єктивності природи до постнекласичної картини світу, основаної на принципі антропності та зв'язку буття, людини та культури [1]. Йдеться про етичний порядок буття тому, що ціннісно-сміслова діяльність розкриває ту єдність екології, онтології і праксеології, які забезпечують стійке існування цивілізаційних систем.

В сучасному світі шириться прагнення до вироблення загальнолюдської системи цінностей, виходячи не лише з культурних традицій, а передусім з необхідності виживання людства. Заслуговує уваги ініціатива учасників руху «Гуманізм-96», які до свого Стамбульського конгресу 1999 р. підготували «Декларацію людських цінностей». Мета Декларації – узгодити культурні зразки різних народів з сучасним розумінням основ існування людства. Основна увага в документі зосереджена на проблемах розвитку діалогу культур, мультикультурної відкритості та міжкультурних контактах. Мова йде також про нове ставлення до освіти, яка має бути звернена до особистості і давати їй можливість приймати адекватні рішення в умовах постійно змінного світу. Підкреслено також значущість тих цінностей, які пов'язані з захистом життя та здоров'я, середовища проживання, духовністю в усіх її проявах.

Культурно-ціннісна переорієнтація буття та діяльності людини, будучи необхідною відповіддю суспільства на глобальні проблеми ХХ – ХХІ століть, має реалізуватися у конкретних соціальних механізмах смисложиттєвих орієнтацій людей. Соціальна парадигма розвитку має реалізовуватися у світогляді, мотивації, зрештою – діях кожної людини, і цей чисто практичний аспект проблеми може бути вирішений тільки функціонуванням відповідних соціальних структур та інститутів суспільства, що відповідають за процеси соціалізації та

соціокультурного адаптування. Чільне місце серед цих інститутів, звичайно ж, посідає система освіти, і перш за все післядипломної педагогічної освіти, культурно-ціннісна переорієнтація якої буде означати і зміну принципів буття та діяльності людей, якщо не в цьому, то в наступному поколінні, коли установки та цінності вихованого на нових смисложиттєвих ідеалах покоління стануть домінуючими в суспільстві. Зміна відносин у системі «освіта – культура» носить ціннісний характер. Усе змінює орієнтація на розвиток особистісного потенціалу того, хто навчається, за якої культура виступає не як зовнішня ілюстрація, а як модель людського існування.

Список використаних джерел:

1. Крымский С. Ценностно-смысловой универсум как предметное поле философии // Философская и социологическая мысль. 1996. – N 3 – 4. – С. 102 – 111.

УДК 378

Олена Петрівна Годенко-Наконечна,
*кандидат мистецтвознавства (PhD),
професор кафедри філософії і педагогіки
НТУ «Дніпровська політехніка»*

ВИДАТНІ МИСЛИТЕЛІ ПРО ДОЛЮ УНІВЕРСИТЕТУ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Найвидатніші мислителі замислювались над ідеєю та долею університетської освіти. У тексті йдеться про те, що в сучасному світі перед модерним Університетом постають нові виклики. Філософи ХХ ст. застерігають про атрофію цілей в науці та освіті та висувують принципи, які Університет не має втрачати в період космополітизації, комерціалізації та бюрократизації.

O. P. Godenko-Nakonechna

PROMINENT THINKERS ABOUT THE FATE OF THE UNIVERSITY IN THE MODERN WORLD

The most prominent thinkers reflected on the idea and fate of university education. The text refers to the modern University faces new challenges in the modern world. Philosophers of the twentieth century warn about the atrophy of goals in science and education and put forward principles that the University should not lose in the period of cosmopolitanization, commercialization and bureaucratization.